

BÁO CÁO TỔNG KẾT HỘI THẢO CỦA PHÓ HIỆU TRƯỞNG TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN, ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI *

Kính thưa: - *Các vị khách quý*
 - *Các nhà khoa học*
 - *Các đồng chí và các bạn.*

Để chuẩn bị tổ chức cuộc hội thảo quốc gia lần thứ nhất về xã hội học, Ban tổ chức dự án của trường với sự hỗ trợ của quỹ Ford, đã nhận được 43 bản báo cáo của các nhà chuyên môn đang công tác và học tập tại nhiều cơ quan nghiên cứu và các trường Đại học cả công lập và dân lập thuộc ba miền Bắc, Trung, Nam mà đông nhất là của các cơ sở đào tạo và nghiên cứu ở Tp Hồ Chí Minh và thủ đô Hà Nội. Nếu tính cả năm cuộc tọa đàm trong phạm vi dự án được tổ chức từ tháng 12 năm 2000 đến nay thì chúng ta có trong tay khoảng 250 bản báo cáo khoa học.

Tham dự cuộc hội thảo của chúng ta có 128 đại biểu, đại diện cho các cơ sở đào tạo và nghiên cứu XHH ở cả trong nước và nước ngoài, trong đó có 25 đại biểu là nữ.

* PGS.TS. Nguyễn Văn Khánh

Tại cuộc hội thảo này, sau 3 ngày làm việc tích cực chúng ta đã được nghe 38 bản báo cáo và hàng chục ý kiến thảo luận của các nhà khoa học tập trung vào mấy vấn đề cơ bản sau đây:

1. Vấn đề thứ nhất là về lý luận, phương pháp luận và các phương pháp nghiên cứu cụ thể. Nhiều báo cáo viên, các đại biểu tuy phát biểu ở các khía cạnh và mức độ khác nhau nhưng đều khẳng định vai trò to lớn, có ý nghĩa chỉ đường của lý luận và phương pháp luận đối với hoạt động nghiên cứu và đào tạo về XHH. Một số ý kiến cho rằng lý thuyết và phương pháp, lý luận và thực tiễn là những mặt không thể tách rời nhau. Nếu lý thuyết tách khỏi phương pháp nghiên cứu, lý luận tách rời thực tiễn thì không thể tác nghiệp XHH, không thể tạo dựng được những công trình xã hội học có giá trị khoa học thực sự. Tuy nhiên, cũng có ý kiến cho rằng không thể vay mượn hay sao chép một cách sượng các lý thuyết của nước ngoài mà cần có sự tiếp thu, vận dụng sao cho phù hợp với điều kiện của Việt Nam, và từng đề tài nghiên cứu cụ thể.

2. Vấn đề được đề cập tới nhiều hơn là vấn đề kết hợp giữa hoạt động nghiên cứu và đào tạo xã hội học ở Việt Nam. Hầu hết các báo cáo tham luận và các ý kiến phát biểu đều cho rằng từ trước đến nay vẫn tồn tại sự tách biệt giữa 2 khối giảng dạy và nghiên cứu, giữa các viện, trung tâm và các trường đại học. Để nâng cao chất lượng và hiệu quả đào tạo và nghiên cứu về xã hội học cần có sự gắn kết, bổ sung lẫn nhau giữa hai lĩnh vực này, bằng cách:

- Phối hợp trong việc biên soạn và triển khai thực hiện các giáo trình và chương trình đào tạo các bậc học từ đại học đến tiến sĩ.

- Phối hợp xây dựng và triển khai các dự án, chương trình

và đề tài nghiên cứu khoa học, tổ chức các cuộc hội thảo để trao đổi tư liệu và các thông tin về hoạt động nghề nghiệp.

Tất nhiên muốn làm được việc này cần có sự đồng tình hỗ trợ của các nhà quản lý hoặc phải có cơ chế cụ thể mang tính pháp lý.

3. Một vấn đề nữa đã thu hút sự quan tâm thảo luận của các báo cáo viên và đại biểu là vấn đề xây dựng đội ngũ cán bộ xã hội học. Suy cho cùng chính những người làm xã hội học, tức là các cán bộ giảng dạy và nghiên cứu XHH là lực lượng và là yếu tố có ý nghĩa quyết định trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và nghiên cứu về xã hội học. Tuy nhiên, theo số liệu của nhiều bản báo cáo thì phần lớn những người làm xã hội học ở nước ta hiện nay đều xuất thân từ ngành khoa học này sang ngành khoa học khác như triết học, kinh tế học, sử học, toán học ... Đó là lý do khiến cho một số cán bộ, nhất là một số cán bộ trẻ hoặc những người chưa qua đào tạo chính quy về xã hội học còn thiếu những kiến thức nghề nghiệp cơ bản và cập nhật về nghề nghiệp. Hạn chế này thật ra cũng khó tránh khỏi trong giai đoạn đầu của bất kỳ một ngành khoa học nào đang trên đường hình thành và phát triển như xã hội học Việt Nam trong hai thập kỷ qua.

Từ thực trạng nói trên, các ý kiến phát biểu đều nhất trí cho rằng cần phải một mặt bổ xung nhanh chóng những cán bộ xã hội học trẻ được đào tạo cơ bản và hệ thống về xã hội học từ bậc cử nhân đến thạc sĩ và tiến sĩ, mặt khác xúc tiến tổ chức bồi dưỡng, đào tạo, thậm chí đào tạo lại những cán bộ chưa qua đào tạo cơ bản chính quy về xã hội học nhằm trang bị và nâng cao trình độ lý thuyết và những phương pháp tác nghiệp cụ thể cho những người làm xã hội học. Có như thế chúng ta mới có khả năng cải thiện và nâng cao được chất

lượng hoạt động của ngành xã hội học Việt Nam hiện nay.

4. Nhiều bản báo cáo và ý kiến phát biểu còn đề cập đến vấn đề chương trình đào tạo và thống nhất cho rằng nội dung chương trình cả ở bậc đại học và cao học, còn bị dàn mỏng, phân tán thành quá nhiều môn học. trong đó có cán bộ một năm đảm nhiệm 5 - 6 môn. Đó là chưa kể đến những áu trĩ và bất cập của phương pháp giảng dạy theo kiểu cũ của người thầy và cách học đầy tính thụ động của sinh viên, đã làm cho chất lượng đào tạo dừng ở mức thấp. Để thoát khỏi hạn chế này, nhiều đại biểu đề nghị phải nhanh chóng đổi mới lại chương trình, giáo trình, đồng thời thay đổi phương thức đào tạo để phát huy tính chủ động của sinh viên trong học tập, gắn kết chặt chẽ giữa giảng dạy lý thuyết với thực hành nhằm biến quá trình đào tạo thành quá trình tự học có hướng dẫn của các sinh viên và nghiên cứu sinh.

5. Ngoài những vấn đề trên, hội nghị được nghe một số báo cáo và ý kiến tham luận liên quan đến vấn đề thông tin tư liệu trong ngành xã hội học, đặc biệt là có một số ý kiến trao đổi về nhu cầu nghiên cứu và đào tạo về giới. Ở Việt Nam riêng về giới, đã có một hội thảo được tổ chức tại Huế vào tháng 12/2000 và chắc chắn trong thời gian tới chúng ta sẽ có dịp trở lại để nghiên cứu và trao đổi kỹ hơn về ngành khoa học còn khá mới mẻ này.

6. Nhằm triển khai thực hiện những vấn đề đã được nêu trong cuộc hội thảo, các đại biểu đã thảo luận và thông qua một bản chương trình hành động, trong đó có những giải pháp vừa có ý nghĩa trước mắt và vừa mang tính lâu dài, cụ thể như:

- Bổ sung thêm chức năng tư vấn và giám sát chuyên môn cho hội đồng ngành xã hội học của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

- Đề nghị Nhà nước tạo điều kiện cho những người làm xã hội học sớm được thành lập hội nghề nghiệp của mình.

- Xúc tiến xây dựng mạng lưới thông tin - tư liệu và hình thành cơ chế gắn kết hoạt động nghiên cứu và đào tạo ở các viện, trung tâm với các trường đại học.

Có thể nói, tất các bản báo cáo gửi tới hội thảo, gồm cả những báo cáo đã trình bày và những báo cáo chưa có dịp trình bày, cũng như các ý kiến đóng góp trao đổi của các đại biểu trong hội thảo đều thể hiện những suy tư và trăn trở, trách nhiệm và tình cảm gắn bó đối với nghề nghiệp xã hội học, đều muốn góp sức mình vào những sự lớn mạnh, trưởng thành của mình trong thời kỳ đổi mới. Thay mặt Ban tổ chức và Ban lãnh đạo nhà trường, chúng tôi xin chân thành cảm ơn các nhà xã hội học ở trong nước và ngoài nước đã dành cho cuộc hội thảo này sự quan tâm đặc biệt. Cảm ơn các nhà khoa học và các đại biểu đã nhiệt tình viết bài tham dự hội thảo và đã đóng góp nhiều ý kiến phong phú và sâu sắc, nhằm tìm ra những giải pháp thúc đẩy ngành xã hội học Việt Nam phát triển nhanh chóng hơn nữa.

Xin cảm ơn Ban lãnh đạo Đại học Quốc gia Hà Nội, Bộ Khoa học, Công nghệ và Môi trường, và các cơ quan hữu quan đã cho phép và tạo điều kiện giúp đỡ nhà trường chúng tôi trong suốt quá trình chuẩn bị và tổ chức hội thảo.

Xin cảm ơn các Phóng viên báo chí, đài truyền hình của Trung ương và Hà Nội đã tới tham dự và đưa tin về cuộc hội thảo; cảm ơn các thành viên trong ban tổ chức và bộ phận phục vụ đã đóng góp nhiều công sức góp phần tạo nên thành công cho cuộc hội thảo chúng ta. Và cuối cùng xin gửi đến quý Ford tại Việt Nam mà các ngài TS. Charles Bailey và TS. Oscar Saleminck là đại diện - lời cảm ơn chân thành và sâu

sắc của trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội, cũng như của cả giới xã hội học Việt Nam về sự ủng hộ và hỗ trợ cụ thể của quý đối với hoạt động nghề nghiệp của chúng tôi.

Trước khi dừng lời, cho phép tôi được thay mặt Ban tổ chức và Nhà trường kính chúc sức khỏe các vị khách quý và các nhà khoa học; chúc cho chương trình hành động của cuộc hội thảo mau chóng biến thành sức mạnh thực sự của ngành xã hội học, đáp ứng xứng đáng và kịp thời nhu cầu của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Xin cảm ơn tất cả quý vị và hẹn gặp lại trong cuộc hội thảo lần sau!